

**Konference Elektronické služby knihoven III.
Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně**

Symbióza světa technologií a knihoven

Richard Papík

<http://www.linkedin.com/in/papik>
<http://www.facebook.com/richard.papik>

Zlín, 12. 5. 2015

Anotace příspěvku

Technologické a další související dějinné momenty, které měnily knihovny, a to s důrazem na informační průmysl, počítačový průmysl a telekomunikační sektor. Technologické aspekty, které změnily knihovny a které působí na uživatele. Bariéry mezi knihovnami, uživatelem a technologiemi. Výzvy informační společnosti a role knihoven, která se zdá ve svobodné informační společnosti nezastupitelná, naopak pak zásadně klíčová, a to jako součást znalostní ekonomiky (vyjádření slov Baracka Obamy, amerického prezidenta) a znalostní společnosti. Nástin typologie služeb pod vlivem změn technologií. Quo vadis, knihovno?

President Barack Obama:

Libraries have a special role to play in our knowledge economy. Your institutions have been and should be a place where parents and children come to read together and learn together. We should take our kids there more.

12 témat *digitální (informační) ekonomiky* (částečná inspirace od *Dona Tapscotta*) se dá aplikovat na řadu **uspokojivých**, ale také **obávaných** jevů v informační společnosti

- **Kvalifikace**
- **Digitalizace**
- **Virtualizace**
- **Molekularizace**
- **Integrace a síťová orientace**
- **Zánik mezičlánků**
- **Konvergence**
- **Inovace**
- **Role zákazníka**
- **Bezprostřednost**
- **Globalizace**
- **Nerovnost**

„To považuji jen za vtip, a snad obchodní trik. Mít některé knihy v počítači je možná dobré k určitým vědeckým pracím, archivování, ale představa, že si někdo koupí nový román na disketě nebo si ho vyhledá na internetu, sedne před obrazovku a začne si číst, je absurdní ...“

odpověď Ephraima Kishona na otázku: „Myslíte, že budoucnost knihy je v její elektronické podobě?“
(knižní veletrh ve Frankfurtu, podzim 1999)

Elektrotechnika, radio-, počítače

- Morse (19.století), Hartley (30.léta 20.století), trochu jinak Turing; pak Shannon (40.léta a dále): Bellovy laboratoře a projekt účinného *přenosu informace* => ***teorie informace***
- počítačová věda a **první počítače** ...
- v **50. letech** uživatelé matematici, případně specializovaní vědci, historické vlivy (např. 1957)
- v **60. letech** počítačové a informační specialisté
- v **70. letech** - již v éře minipočítačů - odborníci ne vždy a nutně počítačově orientovaní
- v **80. letech** v podstatě každý
- v **90. letech** a na **přelomu století 20. a 21. století** může být uživatelem prakticky kdokoliv a navíc může být účastníkem mobilní komunikace ...

*Our technological powers increase, but the
side effects and potential hazards also
escalate.*

Alvin Toffler

*Kdo ovládá minulost, ovládá budoucnost.
Kdo ovládá přítomnost, ovládá minulost.*

George Orwell

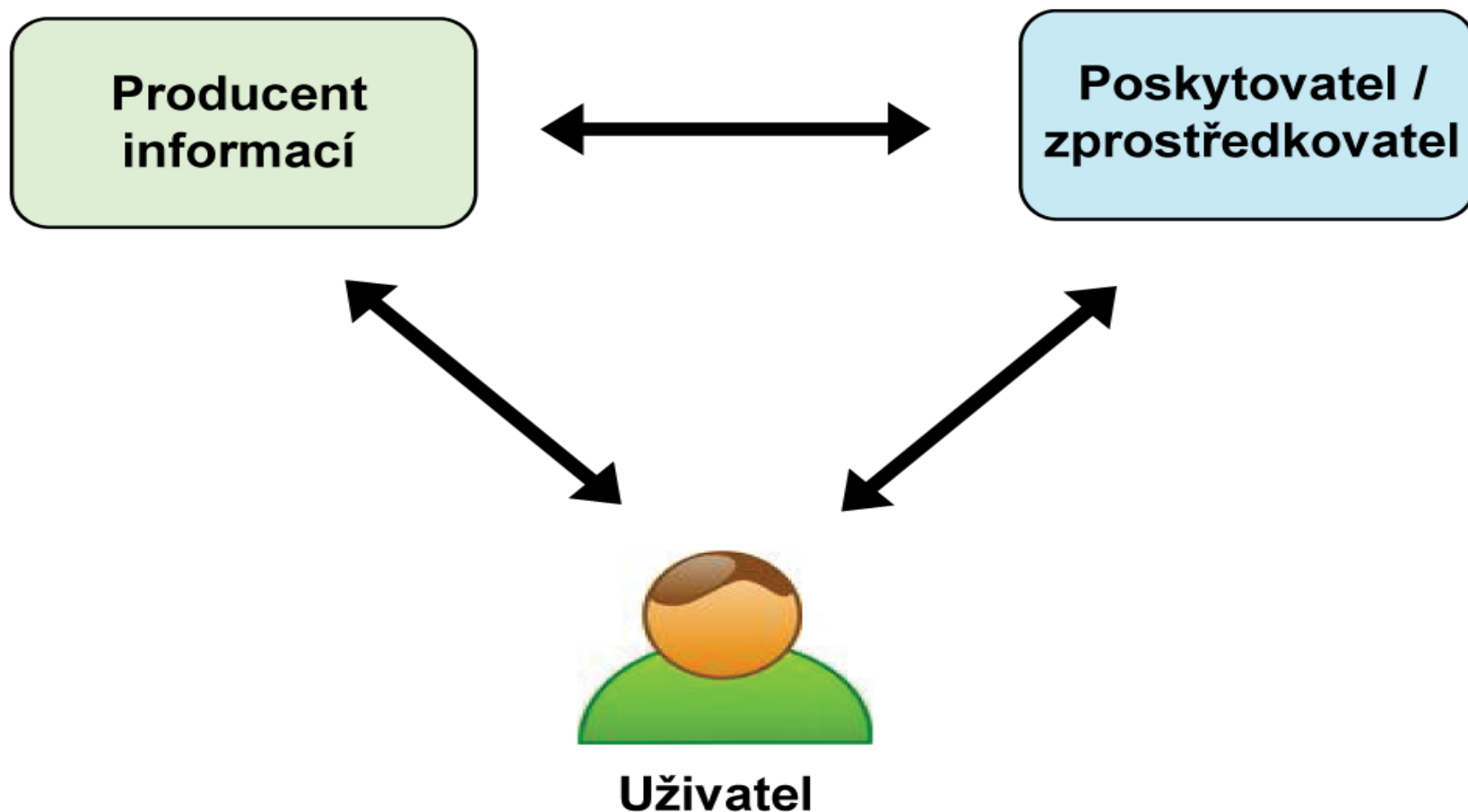
Jeden z významných bodů zvratu?

Nemusíte souhlasit 😊, ale ...

Prehistoric Googling

Tři základní subjekty informačního průmyslu

***„Příští generace počítačů budou tak
inteligentní,
že budeme rádi, když si nás budou
vydržovat alespoň jako domácí
zvířata.“***

*Marvin Minsky (nar. 9.8. 1927),
vědec v oblasti umělé inteligence,
Massachusetts Institute of Technology*

- 90.léta a počátek 21. století – např. nevídaný rozmach tzv. **distribovaných** informačních systémů
- **hypertextově** orientované formy (WWW) převládají
- z textového dokumentu a prostoru do prostoru dalších multimediálních forem
- **jedním z hlavních paradoxů informační společnosti** je to, že informace jsou snadno rozšiřitelné a využívány, což vede k různým problémům v rámci svobody informací a kontroly informací, následně pak k problémům týkajících se také duševního vlastnictví

Další z významných bodů zvratu?
Teď už budete souhlasit (možná) ... 😊

Kdo, co, kde, kdy, jak a proč?

2

**International
Telecommunication
Union**

الاتحاد الدولي للاتصالات

国际电信联盟

**Unión
Internacional de
Telecomunicaciones**

Framework for Management
of the Internet Architecture
**Union
Internationale des
Télécommunications**

 **Международный
союз
электросвязи**

Archív ITU: <http://www.itu.int/itudoc/itued/wtdc/wtdc1994/speech/gore.txt>

Remarks prepared for delivery
by U.S. Vice President Al Gore

World Telecommunication Development Conference,
Buenos Aires
Monday, March 21, 1994

I have come here, 8,000 kilometres from
my home, to ask you to
help create a Global Information Infrastructure.
To explain why, I
want to begin by reading you something that I
first read in high
school, 30 years ago.

... a závěr viceprezidentovy řeči

Let us seize this moment.

Let us work to link the people
of the world.

Let us create this new path as
we walk it together.

UČIVO
TECHNOLOGIÍ

DIALOG
INTERAKCE

UŽIVATELSKÁ ROZHRANÍ
DISCIPLÍNA HCI

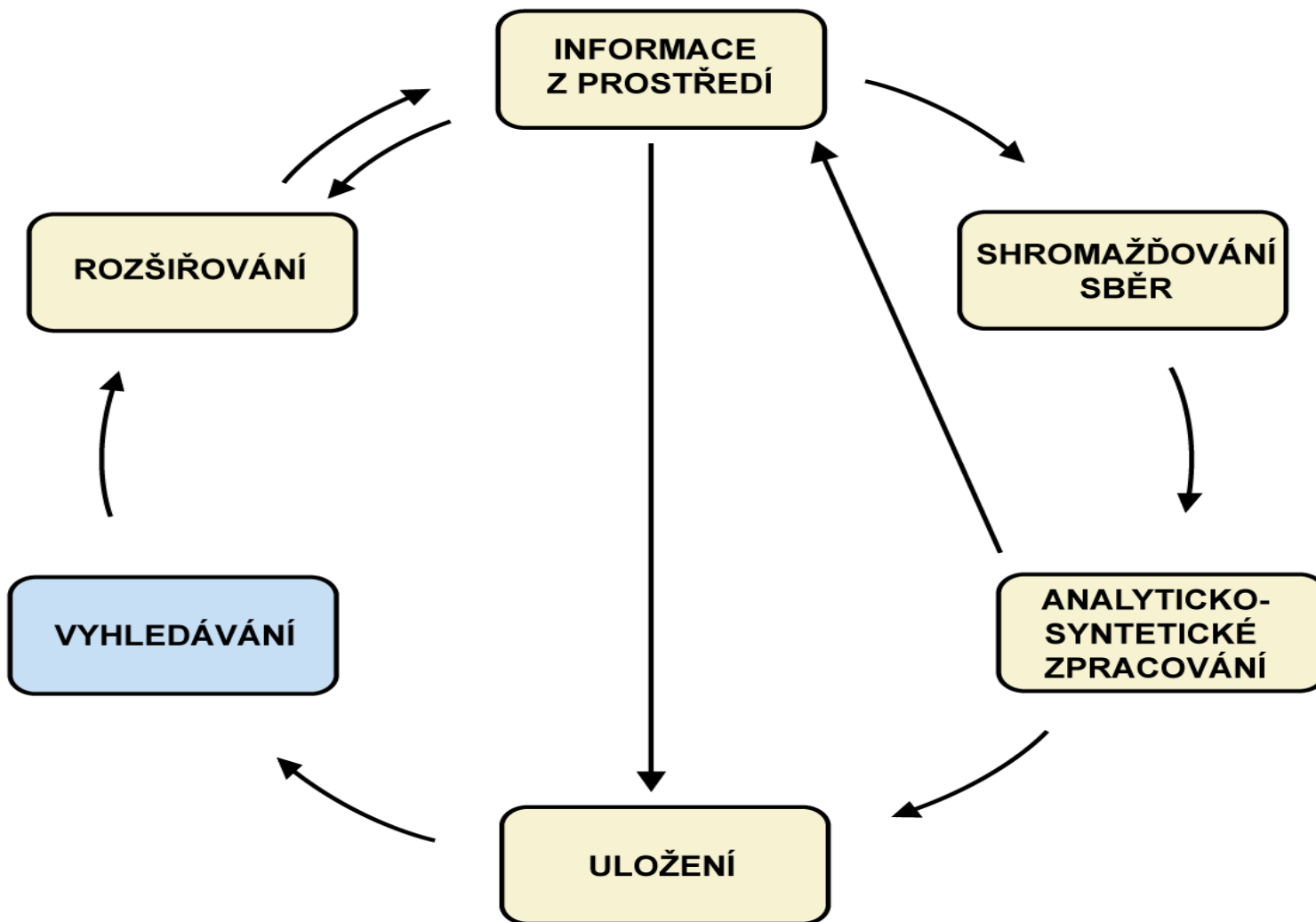
VLIV
NA NÁVRH

SYSTEM & TECHNOL.
DRIVEN
DESIGN

- ETAPY:**
- 1 ČLOVĚK SE PŘIZPŮSOBIL
 - 2 JIŽ RESP. UŽIVATELE
 - 3 HUMAN CENTERED DESIGN
- II —

Informační cyklus, technologie, knihovny, dokument

Koloběh informačních procesů

Střet nebo symbióza?

„Každý, kdo věří, že v konečném světě může pokračovat neohraničený růst, je buď blázen, nebo ekonom.“

Kenneth Boulding

(citát převzat z publikace Václava Cílka a Martina Kašíka *Nejistý plamen*)

Doplnění: Kenneth Ewart Boulding (January 18, 1910 – March 18, 1993) was an [economist](#), educator, peace activist, [poet](#), [religious mystic](#), devoted [Quaker](#), systems scientist, and interdisciplinary philosopher

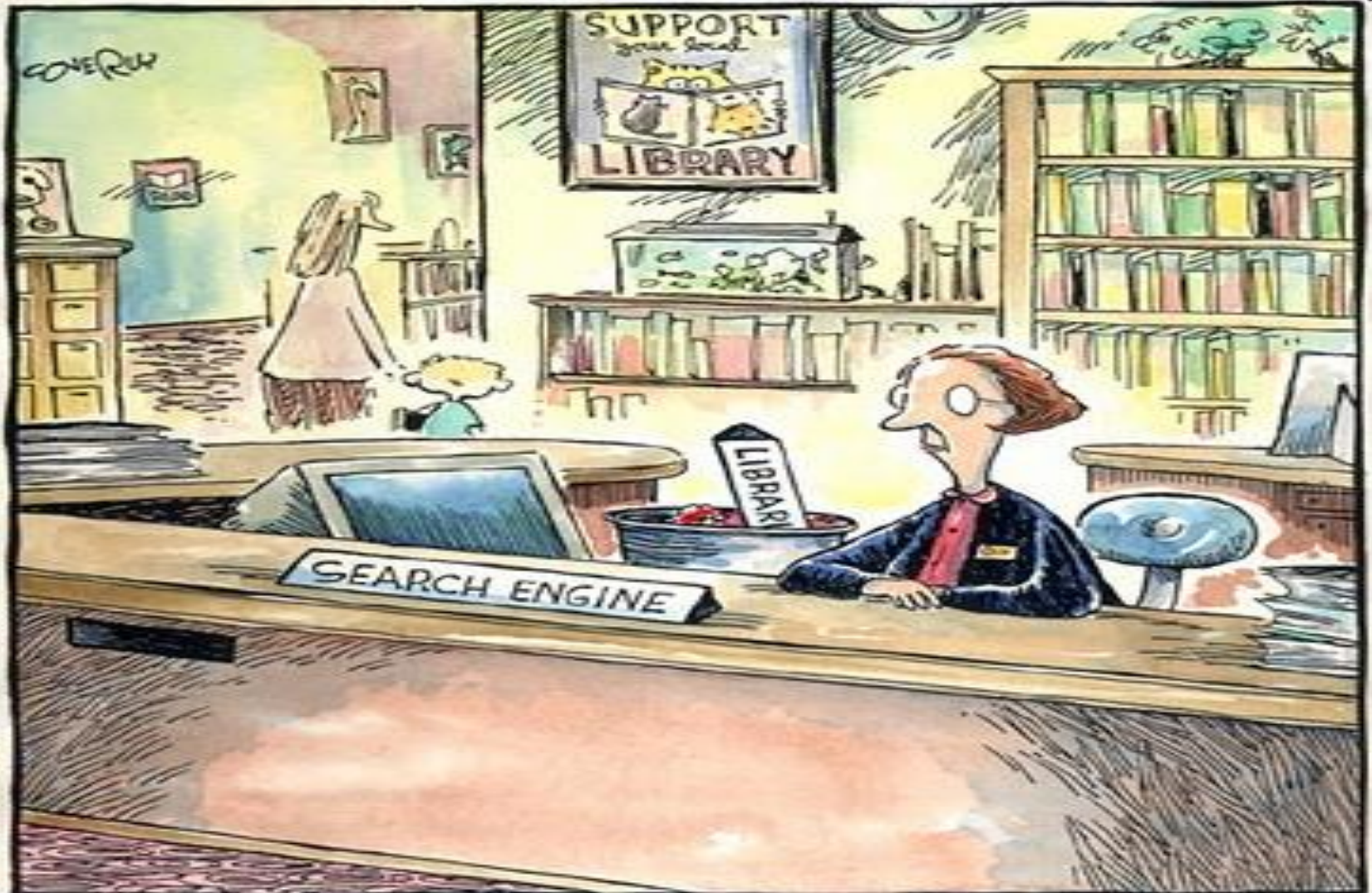
Viz také: http://en.wikipedia.org/wiki/Kenneth_E._Boulding

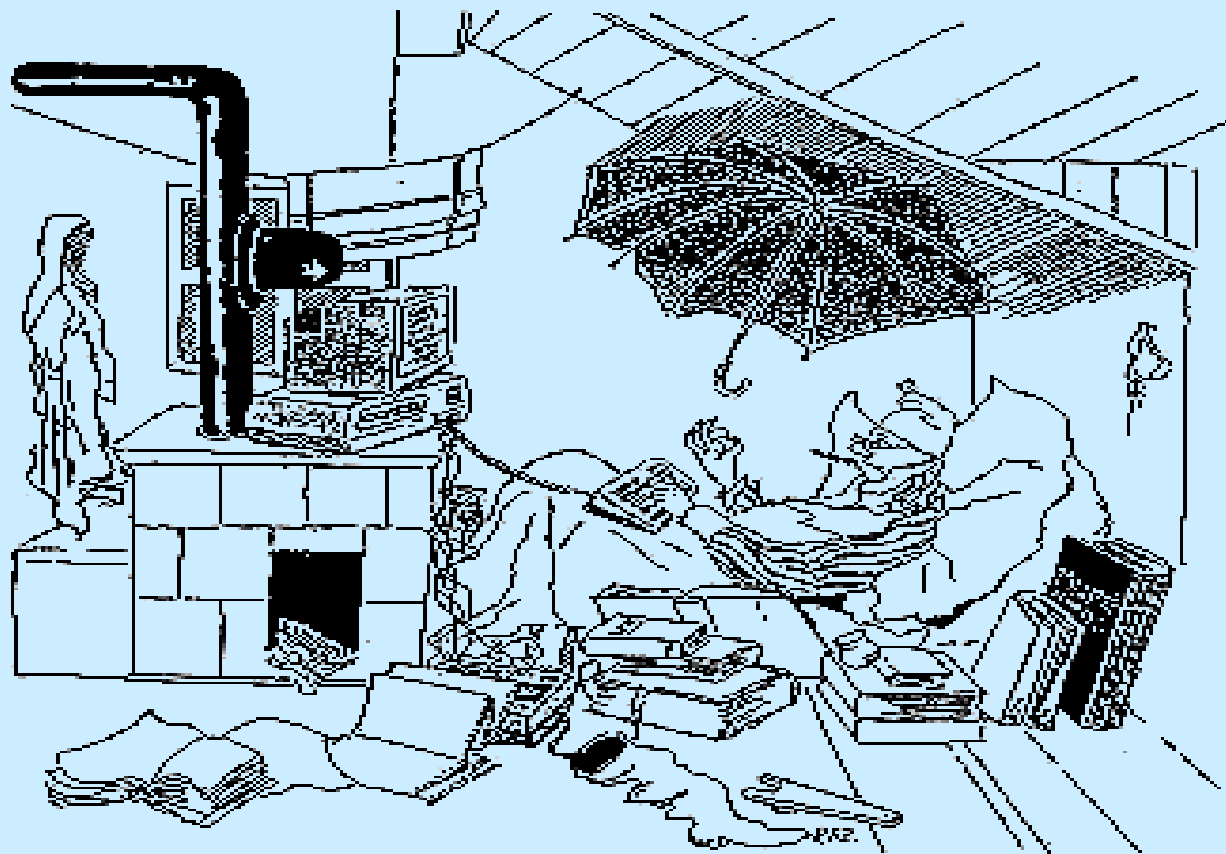
Od konce 80. let a zejména v první polovině 90.let se začíná používat pojem **digitální ekonomika** a s ním související pojem **digitální rozdělení (digital divide)**. Svět je rozdělen jinak, než byl rozdělen dříve (např. ve stylu *Západ – Východ* nebo *Sever – Jih*) :

1. společnost, lidé, kteří **mají přístup** k informacím,
2. společnost, lidé, kteří **nemají efektivní přístup** k informacím.

Digitální rozdělení nemusí být chápáno jen jako rozdělení mezi národy a zeměmi, ale i **uvnitř určitého státu** nebo společenského uskupení.

Lidský faktor na informačních dálnicích. Knihovny jsou významnými hráči.

*Když jsem chtěl něco vynalézat, začal jsem studovat
vše, co se v dané otázce udělalo v minulosti.*

Thomas Alva Edison

Děkuji za pozornost.